

ŠAJĀ NUMURĀ:

- "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā 2
- Papildināta ĀCM likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība . . . 3
- Aicinām jauniešus īstenot biznesa ieceres 3
- Sezonas laukstrādnieku nodoklis – jau ceturrtā sezona. 4
- No 2018. gada izmaiņas zaļināšanas prasībās. 5
- Ēku siltināšanas pamatprincipi 6
- Aktualizēts LDC pakalpojumu cenrādis 7
- Šogad pieaugusi darījumu aktivitāte 7
- Atziņas, apmeklējot Pūres zemeņu dienu 8
- Vidzemniekiem "Braslā" uzņēmības pietiek 10
- "No Salacas līdz Rūjai" – uzņēmējiem un dabai 10
- "Jūrkanete" starp diviem periodiem 11
- Salīdzina slaucamo govju izmantošanas ilgumu 12
- Kārtējais solis lielveikalu varas mazināšanai 13
- Piena tirgus – augšupejošs 13
- EK uzsāk graudu tirgus novērošanu . . . 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2017. gada septembrī 14
- Palielinās pieprasījums pēc smiltsērskšu produktiem. 14

Foto: Ilze Skudra

AKTUALITĀTES

SAGLABĀJAS LABAS ZIEMĀJU RAŽAS PROGNOZES

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra speciālistu jūlijā veiktā ražas prognozēšana liecina, – saglabājoties labvēlīgiem laika apstākļiem, ziemāju raža gaidāma laba un arī graudaugu kopražs varētu būt ievērojami labāka nekā pērn.

Lai gan atsevišķos reģionos jau sāka graudaugu kulšanu, ziemāju

veģetācija šovasar aizkavējusies par 7–10 dienām, tādēļ aktīva ražas novākšana sāksies vien augusta pirmajā dekādē.

Oskars Balodis, LLKC Augkopības nodaļas vadītājs, agronoms: "Dažviet sējumos, galvenokārt rudzos, novērota veldre, bet salīdzinājumā ar citām vasarām tā ir ļoti retās vietās. Ja turpmāko nedēļu būs saulains un silts

laiks, tad arī ziemāju kvalitāte būs tāda kā cerēta."

Ar **ziemās kviešiem** šogad apsēti 331 tūkstotis hektāru, kas ir nedaudz vairāk kā pērn, kad šīs platības bija 329,8 tūkst. ha. Ziemas kviešu kopražs arī tiek prognozēta augstāka – 1423,5 tūkstotši tonnu pretstatā pērn septembrī prognozētajam 1352,2 tūkst. tonnām.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā lasiet lauksaimniecības tirgus apskatu un prognozes tuvākajiem diviem gadiem. Gan Eiropas Komisijas, gan Pasaules Bankas jaunākajās prognozēs paredz relatīvus "miera laikus" lauksaimniecības preču tirgos, – cenas būšot puslīdz stabilas.

Žurnālā lasiet arī par Fermu dienu Alojas novada zemnieku saimniecībā "Apsītes". Tajā saruna notika par ļoti aktuālu tēmu – lopbarības pupu izēdināšanas lietderību slaucamo govju ganāmpulkā. LLKC ekspertu atzinums – lopbarības pupas ir augstvērtīga spēkbarība, kas gan proteīna, gan cietes dēļ iekļaujama slaucamo govju barības devās.

Piena lopkopjiem būs lietderīgi izlasīt LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktora Silvijas Dreijeres rakstu par barības uzņemšanu dažādām govju grupām, kā arī par zondes izmantošanu teļiem, kam nav zīšanas refleksa vai arī kas nespēj izzīst vajadzīgo jaunieņa daudzumu. Tāpat noderēs raksts par

"LATVIJAS LOPKOPIS" JŪLIJA NUMURĀ

šīs sezonas aktualitāti, – kā savākt pēc iespējas augstvērtīgāku sienu.

Žurnālā piedāvājam arī LLKC ekonomikas konsultanta Raivja Andersona rakstu par aitu ganāmpulka ekonomiskajiem aspektiem. Savukārt kazkopjiem noderēs LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas stāsts par Vācijas kazkopju pieredzi, kas apgūta, viesojoties gan Vācijas saimniecībā, gan Deulas lauksaimniecības mācību centrā.

Latvijā aizvien vairāk saimniecību nodarbojas ar vistu audzēšanu bioloģiskās produkcijas ieguvei. Tādēļ piedāvājam Latvijas Olu ražotāju asociācijas pārstāves Solvitas Gulbes rakstu "Bioloģisko mājputnu turēšanas nosacījumi". Gaļas lopkopjiem noderēs pieredzes stāsts no Jēkabpils novada zemnieku saimniecības "Mežāres", kur saimnieko Romalds un Dzidra Jakovicki. LLKC Jēkabpils biroja lopkopības konsultante Ziedīte Bimšteine norāda, ka šajā saimniecībā ļoti rūpīgi tiek strādāts gan pie ģenētikas, gan pie labturības nodrošināšanas.

Zirgu mīļiem piedāvājam žurnālistes Daces Milleres stāstu par "Drostalu" saimniecību, kur vasa-

rās bērniem organizē nometnes "Esi zirgā – vasarā", notiek jātnieku apmācība un tiek rīkotas sacensības "Drostalu kauss".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2017_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **■**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

► 1. lpp.

Mazāk šogad apsēti **rudzi**. Pērn tie bija 36,1 tūkst. ha, šogad – 34,0. Rudzu kopražu šogad prognozē 115,6 tūkst. t (126 tūkst. t pērn). Kopējā iesētā **tritikāles** platība šogad ir 6,8 tūkst. ha (pērn 9,2), kopražu šai kultūrai prognozē 21,9 tūkst. t (pērn – 32,2). Savukārt **ziemas rapsis** šogad aizņem 90 tūkst. ha (pērn – 89,3) un tā kopražs tiek

prognozēta 270 tūkst. t (pērn – 217). Lai gan **kartupeļi** šogad aizņem mazākas platības nekā pērn, attiecīgi 23,0 tūkst. ha un 24,3 tūkst. ha, to kopražs šogad solās būt augstāks – 565,8 tūkst. t (pērn – 554).

Latvijā kopumā graudaugi šogad aizņem 706,5 tūkst. hektāru, kur ziemāju platības ir 374,9 tūkst. hektāru. Jūlijā kopražs tiek prognozēta 689,7 tūkst. tonnu.

Analizējot graudaugu ražību reģionos, ierasti labāka situācija ir **Zemgalē**, kur tiek prognozēta augstākā ziemas kviešu (4,8 tonnas/ha) un ziemas rapša (3,1 tonnas/ha) ražība. Savukārt **Vidzemē** ziemošana problemātiska bijusi rapsim, tādēļ šajā reģionā rapša ražīgums tiek prognozēts vien 1,8 tonnas no hektāra. Graudaugu sējumi Vidzemē cietuši mazāk, to ražīgums tiek prognozēts 4,6 t/ha ziemas kviešiem un 3,8 t/ha rudziem. Tikmēr **Latgalē** ziemas kviešu ražība varētu būt 3,8 t/ha, ziemas rapša – 3 t/ha, bet rudzu – 2,8 t/ha. Arī **Kurzemē** raža solās būt laba – ziemas kvieši 4,2 t/ha, rudzi 4 t/ha, ziemas rapsis 2,8 t/ha.

LLKC augkopības speciālisti norāda – saimniekiem jau jāsāk domāt par nākamo sezonu un jāplāno ziemas rapša sēja, kas vēlākās ziemāju novākšanas dēļ rādās būs ļoti saspringta. **■**

Sagatavoja **Ilze Rūtenberga-Bērziņa**,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapa" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasts" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

PAPILDINĀTA ĀCM LIKVIDĒŠANAS UN DRAUDU NOVĒRŠANAS KĀRTĪBA

Zemkopības ministrija ir veikusi grozījumus Āfrikas cūku mēra (ĀCM) likvidēšanas un draudu novēršanas kārtībā, ko valdība 25. jūlijā apstiprināja.

Grozījumi noteic, ka turpmāk transporta operatoriem, tostarp aviācijas un jūras transporta operatoriem, ceļojumu aģentūru operatoriem un pasta pakalpojumu sniedzējiem būs ar informatīviem plakātiem jāinformē savi klienti par to, ka no Latvijas teritorijas nav atļauts izvest, tostarp rokas

bagāžā, mājas cūku un savvaļas cūku izcelsmes pārtikas produktus, ja šie pārtikas produkti ir marķēti ar rombeida identifikācijas marķējumu.

Grozījumi noteikumos reglamentē kārtību, kādā no ĀCM aizsardzības vai uzraudzības zonā esoša uzņēmuma turpmāk izvedīs cūku izcelsmes pārtikas produktus.

Tāpat turpmāk būs noteikta kārtība dzīvu savvaļas cūku pārvietošanai no karantīnas teritorijas, kā arī noteikta kārtība mājas cūku pārvietošanai no novietnes, kurā ir divas vai vairākas ražošanas vienības, kas nodalītas sav-

starpēji tā, ka efektīvi nepieļauj ĀCM izplatīšanos no vienas ražošanas vienības uz citu.

Noteikumu projektā ir dota precizēta definīcija par savvaļas cūkām, kas tiek turētas iežogotā platībā produkcijas ieguvei. Šādu dzīvnieku pārvietošana ārpus Latvijas uz citām ES dalībvalstīm ir atļauta, ja savvaļas cūku turēšanas vietā ir ieviestas biodrošības prasības.

Precizēta arī I, II un III riska zona Baltijas valstīs un Polijā. Plašāk – ZM mājaslapā.

ZM informācija

AICINĀM JAUNIEŠUS ĪSTENOT BIZNESA IECERES

LAUKU ATTĪSTĪBA

Konkursa “Laukiem būt!” iepriekšējās sezonas apbalvošanas ceremonija

Lai īstenotu savas biznesa ieceres, ikviens 18 līdz 40 gadus vecs jauniešs aicināts pieteikties Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra pasākumam “Laukiem būt!”, kura ietvaros plānota informatīvā diena, mācības un noslēdzošs biznesa ideju konkurss.

Pirmā informatīvā diena, kurā apzinās jauniešus interesējošās tēmas un gatavību īstenot savu ieceri, jau 1. augustā notika Kuldīgā, bet 10. augustā risināsies Balvos. Lai uzzinātu, kad šī pasākuma aktivitātes plānotas pārējos reģionos, jaunieši aicināti sazināties ar sev tuvāko uzņēmējdarbības konsultantu LLKC birojos visā Latvijā: <http://new.llkc.lv/lv/biroji>.

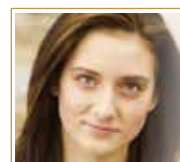
Aicinām jauniešus nākt uz informa-

tīvo dienu un vēlāk arī uz mācībām, lai apzinātu iespējas īstenot savas biznesa ieceres. Mācībās piesaistām zinošus savas jomas praktiķus un arī konsultantus, kuri var palīdzēt veiksmīgai biznesa plāna izstrādei. Pateicoties zinošiem mentoriem, savas ieceres ar šo mācību un vēlāk konkursa “Laukiem būt!” palīdzību īstenojuši tagad jau visā valstī atpazīstami jaunie uzņēmēji: Ieva Sprīža (“Dabas gardumi ar odziņu” augļu konfektes), Ilva Kavicka (“Kalnup” augu pulveri) un Artūrs Imermanis (“Wiu” sniega skrejslēpes bērniem).

Mācībās var piedalīties jaunieši ar jau esošu uzņēmējdarbības ideju, tādi, kuri vēl tikai meklē idejas un vēlas iegūt praktiskas iemaņas biznesa plāna izstrādē, kā arī tie, kuriem nav savas

idejas, bet ir padziļinātas zināšanas par kādu tēmu, piemēram, mārketinga vai IT speciālisti, grāmatveži, kuri vēlētos papildināt kāda uzņēmēja komandu.

Mācības visā Latvijā plānotas no augusta līdz novembrim. Savukārt noslēguma konkurss “Laukiem būt!”, kurā labāko biznesa ideju autori tiks pie naudas balvām to realizēšanai, paredzēts 2018. gada 1. pusgadā. Pasākums tiek īstenots Valsts Lauku tīkla aktivitātes „Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai” ietvaros.

Baiba GULBE,
LLKC Lauku attīstības
nodaļas projektu vadītāja
e-pasts:
baiba.gulbe@llkc.lv
tālr. 27811676

Foto: Baiba Gulbe

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

SEZONAS LAUKSTRĀDNIĒKU NODOKĻIS – JAU CETURTĀ SEZONA

Jau kopš 2014. gada pastāv sezonas laukstrādnieku nodoklis. Tas piemērojams periodā no 1. aprīļa līdz 30. novembrim saimniecībā, kas nodarbinā laukstrādniekus sezonas rakstura darbos augļkoku, ogulāju un dārzeņu sējā vai stādīšanā, sējumu un stādījumu kopšanā, ražas novākšanā, augļu, ogu un dārzeņu šķirošanā.

Lai nerastos vīlinājums laukos visus darba ņēmējus noformēt kā šī nodokļa maksātājus, ir vēl viens ierobežojums – nodokli piemēro par darbu līdz 65 dienām sezonā. Nodokļa likme ir 15%, bet ne mazāka kā 0,70 eiro katrā nodarbināšanas dienā.

Valsts ieņēmumu dienesta metodiskajā materiālā par šo nodokli arī paskaidrots, kas ir sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātājs (lauksaimnieks) – fiziska vai juridiska persona, kura vienlaikus atbilst trim nosacījumiem:

- īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā esošu lauksaimniecībā izmantojamu zemi izmanto augļkoku, ogulāju vai dārzeņu audzēšanai;
- kārtējā gadā ir pieteikusi zemi vienotajam platības maksājumam;
- nav mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja.

Nodokli ietur un iemaksā budžetā lauksaimnieks. Ja, piemēram, laukstrādniekam par darba dienu ir aprēķināti 10 eiro, tad nodoklis ir 1,50 eiro un strādājošais saņems 8,50 eiro. Sezonas laukstrādnieku reģistrācijai darba devēji izmanto Lauku atbalsta dienesta (LAD) Elektronisko pieteikšanās sistēmu.

Apdrošināts pensijai, ja ienākums virs 70 eiro mēnesī

Likums “Par valsts sociālo apdrošināšanu” nosaka: Darba ņēmējs, kurš maksā sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokli un kura ienākums pie viena vai vairākiem sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātājiem (darba devējiem) kopā mēnesī pārsniedz 70 eiro, ir pakļauts pensiju apdrošināšanai.

Šī nodokļa pieteikumā savulaik tika akcentēta strādājošo sociālā apdrošināšana pensijai. LV portāls lūdza VSAA speciālistus izskaidrot, ko un kā ieskaita apdrošināšanas stāžā.

Piemēram, ja sezonas laukstrādnieku nodokļa maksātājs sezonā (1. aprīlis–30. novembris) strādā (*ņemot vērā, ka šo nodokli drīkst izmantot, ja strādā ne vairāk kā 65 dienas noteiktajā periodā*) ar pārtraukumiem, piemēram, 8. maijs–4. jūnijs un 4. septembris–24. septembris, kā šo periodu ieskaita pensijas apdrošināšanas stāžā?

VSAA skaidro: Apdrošināšanas stāžā ieskaitāmi mēneši, kuros veiktas apdrošināšanas iemaksas. Laukstrādnieks būs apdrošināts pensijai, ja ienākums mēnesī sasniedz vai pārsniedz likumā noteikto 70 eiro apmēru.

Ja laukstrādnieks strādās ar pārtraukumiem, kā norādīts jautājumā, un būs veiktas apdrošināšanas iemaksas, tad stāžā ieskaitīs maiju, jūni, septembri.

Iemaksu objekts un pensijas ieskaitījums

No samaksātā nodokļa lielākā daļa ir iezīmēta kā sociālās iemaksas, tikai 10% no samaksātā ir iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Kā tiek rēķināti un kā sadalās maksājumi, ja laukstrādnieks saņems, piemēram, 100 eiro mēnesī?

VSAA skaidro aprēķina secību un rezultātu: Ja laukstrādnieka ienākums šogad būs 100 eiro mēnesī, attiecīgi nodoklis 15%, no kuriem 90% (13,50 eiro) ieskaitīs valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu kontā, 10% (1,50 eiro) IIN sadales kontā.

Obligāto iemaksu likme pensiju apdrošināšanai šogad ir 24,54%.

Laukstrādnieku nodokļa maksātajam nosaka obligāto iemaksu objektu.

Ja nodokli maksā no 100 eiro, tad obligāto iemaksu objekts būs $13,50 \times 100 : 24,54 = 55,01$ eiro.

Attiecīgi pensijas kapitāls, ja cilvēks nav fondēto pensiju shēmas dalībnieks, ir 11 eiro. Savukārt, ja persona ir fondēto pensiju shēmas dalībniece, tad pirmā līmeņa kapitālu veido 14% – 7,70 eiro un otrā līmeņa kapitālu – 3,30 eiro.

Pensijas kapitālam pirmajā gadījumā tiek novirzīti 20% no iemaksu objekta, otrajā gadījumā – 14% (pirmajam līmenim) un 6% (otrajam līmenim jeb fondētajai pensijai).

Ir tiesības papildināt stāžu pensijai un pārrēķināt pensiju

Likumā “Par valsts pensijām” no-

teikts, ka pašreiz tiesībām uz vecuma pensiju ir nepieciešams 15 gadu apdrošināšanas (darba) stāžs, 2025. gadā jau būs nepieciešams 20 gadu stāžs. Savukārt pensijas aprēķinā un tiesībām uz priekšlaicīgo pensiju ir svarīgs 30 gadu stāžs. Vai laukstrādnieku nodokļa maksājumi izmanto iespēju papildināt pensijai nepieciešamo stāžu?

VSAA norāda, ka pagaidām praksē nav datu par gadījumiem, kad cilvēki izmanto sezonas laukstrādnieku nodokli, lai papildinātu pensijai nepieciešamo stāžu. Norma par darbu ne vairāk kā 65 kalendārās dienas gadā neradot interesi izmantot šo statusu.

Sezonas laukstrādnieku nodokļa maksātajam, tāpat kā jebkuram darba ņēmējam, pašnodarbinātajam, ja ir uzkrāts papildu pensijas kapitāls, ir tiesības uz vecuma pensijas pārrēķinu.

Var veikt brīvprātīgās iemaksas

Šī nodokļa maksātājs var brīvprātīgi veikt valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Kā skaidro VSAA, sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju kā brīvprātīgi apdrošināto personu reģistrē, ja viņš nav darba ņēmējs pie cita darba devēja vai nav obligāti sociāli apdrošināta persona kā pašnodarbinātais. Brīvprātīgo iemaksu objekts ir brīvprātīgi apdrošinātās personas izvēlēti līdzekļi, no kuriem aprēķina brīvprātīgās iemaksas.

Sezonas laukstrādnieks var veikt brīvprātīgās iemaksas pensiju apdrošināšanai no summas, kas mēnesī nav mazāka par valstī noteikto minimālo darba algu.

2017. gadā brīvprātīgo iemaksu likme personai, kura brīvprātīgi pievienojusies pensiju apdrošināšanai, ir 24,54% no brīvprātīgo iemaksu objekta. Tātad 2017. gadā sezonas laukstrādnieks var veikt brīvprātīgās pensijas apdrošināšanas iemaksas 24,54% apmērā no summas, kas nav mazāka par 380 eiro mēnesī: $24,54\% \text{ no } 380 = 93,52$ eiro.

Aprēķinot vecuma pensiju, ņems vērā visus personas apdrošināšanas periodus un uzkrāto pensijas kapitālu. **■**

Saīsināti no www.lvportals.lv, raksta autore Lidija Dārziņa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, [laukutikls@llkc.lv](http://laukutikls.lv)

WWW.LLKCV.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AUGKOPĪBA

NO 2018. GADA IZMAIŅAS ZAĻINĀŠANAS PRASĪBĀS

No 2018. gada atbrīvojumu no ekoloģiski nozīmīgu platību izveides varēs piešķirt 87 pagastu saimniecībām. Piecās ES dalībvalstīs, kurās meža platība aizņem vairāk nekā 50% no sauszemes, regula atļauj piemērot atbrīvojumu no ekoloģiski nozīmīgu platību izveides prasības saimniecībām, kas atrodas noteiktos apgabalos.

Viena no zaļināšanas maksājuma prasībām ir ekoloģiski nozīmīgas platības izveide. Respektīvi, lauksaimniekiem, kuru aramzemes platība saimniecībā ir lielāka par 15 hektāriem, ir jānodrošina ekoloģiski nozīmīgas platības izveide platībā, kas atbilst vismaz 5% no aramzemes. Latvijā par ekoloģiski nozīmīgu platību tiek atzītas laukmales, kā arī zeme, ko aizņem koku un krūmu puduri, dižkoki, papuve, slāpekli piesaistošie kultūraugi, starpkultūras vai zālāju pasēja.

Piecās ES dalībvalstīs, kurās meža platība aizņem vairāk nekā 50% no sauszemes, regula atļauj piemērot atbrīvojumu no ekoloģiski nozīmīgu platību izveides prasības saimniecībām, kas atrodas noteiktos apgabalos, kas atbilst trim kritērijiem: tiem jābūt noteiktiem par apgabaliem ar dabas ierobežojumiem; no to zemes platības vairāk nekā 50% jāklāj mežam; meža zemes attiecībai pret lauksaimniecības zemi jābūt lielākai nekā 3 pret 1.

Latvija ir viena no tām četrām dalībvalstīm, kurā atbrīvojums no ekoloģiski nozīmīgu platību izveides prasības tiek piemērots no 2015. gada, un attiecīgie apgabali ir noteikti konkrētos pagastos. Līdz šim atbrīvojums ticis piemērots 101 pagasta saimniecībām. Tomēr tiešmaksājumu regula paredz, ka apgabali, kuru saimniecībām piemērojams atbrīvojums no prasības, ir jāpārskata vismaz ik pēc trīs gadiem. Tādēļ, lai 2018. gadā turpinātu piemērot šo atbrīvojumu, ir izdarīti pārrēķini, izmantojot jaunākos pieejamos datus par pagastu kopējo platību, meža platību un lauksaimniecības zemes platību.

Informācija par pagastiem, kuros tiks piemērots atbrīvojums un kuros – atcelts, pieejama šeit: <http://ejuz.lv/ewz>.

ZM informācija

Foto: Ilze Skudra

LLKC augkopības konsultantes komentārs

Uzmanību lauksaimniekiem, kuru aramzemes platības atradās pagastā ar “mežu atbrīvojumu” ekoloģiski nozīmīgās platības prasības izpildei platību maksājumu saņemšanā, kā arī Bērzaunes un Launderu pagasta lauksaimniekiem!

Atgādinu, lai saņemtu platību maksājumus, lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko aramzemi virs 15 hektāriem, kopš 2015. gada ir jānodrošina ekoloģiski nozīmīgas platības. Viens no izņēmumiem bija saimniecības, kuru aramzeme atradās pagastā ar “meža atbrīvojumu”. Tas nozīmē, ka mežu platība pagastā vai novadā aizņem vairāk par 50% un lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību attiecība ir lielāka par 3:1. Līdz šim, pēc Valsts meža dienesta un Valsts zemes dienesta datiem, Latvijā šiem kritērijiem atbilda 101 pagasts. Tomēr pēc tiešmaksājumu regulā noteiktajiem nosacījumiem, šogad Latvijā bija jāveic pārrēķins “meža atbrīvojuma” pagastu noteikšanai. Rezultātā atbrīvojumu no ekoloģiski nozīmīgas platības prasības varēs piemērot 87 pagastu saimniecībām. Saraksts papildināts ar Bērzaunes un Launderu pagastu, kas nozīmē, ka uz lauksaimniekiem šajā teritorijā, sākot ar 2018. gadu, ekoloģiski nozīmīgu platību nosacījumu vairāk neattiecinā, jo pagasti tiek iekļauti “meža atbrīvojumu” sarakstā.

Savukārt saimniecībām 16 pagas-

tos, kurām nepiemēro “meža atbrīvojuma” izņēmumu, sākot ar 2018. gadu, jāpārdomā, kā varēs nodrošināt ekoloģiski nozīmīgu platību saimniecībā. Pēc normatīvo aktu prasībām, šī platība aizņem vismaz 5% no aramzemes un tajā var iekļaut papuvi, slāpekli piesaistošus kultūraugus (lauka pupas, zirņi, āboliņš, lucerna u. c.), vasarājus ar stiebrzāļu pasēju, starpkultūras, kā arī ainavu elementus (laukmales, dīķus, grupā augošus kokus, koku un krūmu pudurus, aizsargājamus dižkokus, dižakmeņus, alejas), kā arī jāievēro to atbilstības kritēriji. Lauksaimniekiem, plānojot 2018. gada sējumu struktūru, jāņem vērā šie nosacījumi.

Lai noteiktu saimniecības aramzemes platību atbilstību ekoloģiski nozīmīgai platībai, aprēķinam var izmantot Lauku atbalsta dienesta mājaslapā (www.lad.gov.lv) elektroniskās pieņemšanas (EPS) sadaļā publicēto “zaļināšanas kalkulatoru”. Saimniecībā jāizvērtē, kādi ainavu elementi varētu tikt iekļauti ekoloģiski nozīmīgā platībā, kā arī saimniecības iespējas izveidot laukmales vai iesniegt pieprasījumu EPS iekļaut ainavu elementus dīķi vai koku, krūmu grupas, kuras atbilst noteiktiem kritērijiem. **■**

Ilze SKUDRA,
LLKC Augkopības
nodaļas konsultante
augkopībā
e-pasts: ilze.skudra@llkc.lv
tālrs. 63050577

BŪVNICĪBA

ĒKU SILTINĀŠANAS PAMATPRINCIPI

Izsenis viens no plašāk apspriestajiem tematiem būvniecībā ir bijusi ēku siltināšana. Lielākoties siltināšanas sistēmas veida izvēles aspekts ir materiālu un darba izmaksas nevis potenciālais ieguvums ilgtermiņā.

Apkurināmu ēku ekspluatācijas izmaksas vislielākajā mērā ietekmē ēkas norobežojošo konstrukciju siltumtehnikās īpašības un apkures sistēmas efektivitāte. Vienstāvu apkurināmai ēkai ar grīdu uz grunts un siltinātu pārsegumu lielākie siltuma zudumi notiek caur ēkas ār sienām – aptuveni 40% no kopējiem zudumiem, tad seko zudumi caur pārsegumu – 20%, caur ventilāciju – 15%, caur logu un durvju konstrukcijām – 15% un visbeidzot atlikušie 10% – caur grīdas konstrukcijām. Protams, siltuma zudumu sadalījums var mainīties atkarībā no norobežojošo konstrukciju tehniskā stāvokļa un apkurināmās telpas ekspluatācijas īpatnībām.

Pirms jebkuru siltināšanas darbu uzsākšanas ir jādefinē un jārod atbildes uz pamatjautājumiem. Ko siltināt? Ar ko siltināt? Kā siltināt? Siltināšanas darbi katrā situācijā ir jāvērtē no individuālā skatupunkta, tāpat kā jebkura būve ar savam konstruktīvajām īpatnībām un pielietotajiem materiāliem.

Ko siltināt?

Jebkurš saprot, ka jaunbūvē ir jā-siltina gan sienas, gan grīda un pārsegums vēlāmā efekta iegūšanai, kā to ir paredzējis projektētājs būvprojekta izstrādes gaitā. Esošu būvju siltumtehniko prasību uzlabošanas nolūkos visērtāk un drošāk pieaicināt pieredzējušu un sertificētu energoauditoru, kurš apsekos un sniegs situācijai atbilstošus risinājumus.

Protams, vienkāršās situācijās at-rast problēmu cēloņus var arī pašu spēkiem. Pirmkārt, jāpārbauda siltumizolācijas slāņa stāvoklis: vai nav sapelējis, nosēdies, satrudējis, bojāts vai saplacināts, kā arī jāpievērš uzmanība, vai materiālu salaiduma vietās nav izveidojušās spraugas. Situācijās, kad siltumizolācijas materiālā ir novērojama pelējuma sēnīšu klātbūtne, nav daudz iespēju, kā tikai materiālu demontēt un aizstāt ar jaunu. Šādas

situācijas rodas, materiālu iestrādājot neatbilstošos ekspluatācijas apstākļos, neievērojot ražotāja iestrādes sistēmas un norādījumus. Otrkārt, jāpievērš uzmanība siltināšanas tehniskajiem risinājumiem, vai tie atbilst vispārpieņemtajai siltināšanas praksei. Pamatā tā ir siltumizolācijas slāņa atrašanās konstrukcijā, mūra ēkas siltumizolācijas slānis atrodas konstrukcijas “aukstajā” pusē, respektīvi – ārpusē. Karkasa konstrukcijās – viss sienas aizpildījums, pretkondensāta membrānas novietojums ēkas iekšpusē, tā panākot siltumizolācijas slāņa aizsardzību pret ūdens tvaiku nonākšanu tajā no telpas iekšpuses. Visbeidzot jāvērtē siltumizolācijas slāņa aizsardzība pret ārējo apstākļu iedarbību. Siltumizolācijas slānis savu funkciju vairs nepilda, ja tajā veidojas paaugstināts mitruma līmenis, tieši otrādi, tas sāk kalpot par siltuma “vadītāju”, kas pasliktina ēkas energoefektivitāti. Treškārt, siltuma zudumi veidojas caur neblīviem logiem un durvīm, un neefektīvām ventilācijas sistēmām.

Ar ko siltināt?

Siltumizolācijas materiāla izvēlē ir svarīgs siltināšanas darbu priekšuzdevums. Latvijas tirgū ir pieejams plašs materiālu un tehnisko risinājumu klāsts. Visbiežāk sastopamie siltumizolācijas materiāli ir putu polistirols

(EPS), minerālvates (stiklašķiedras, akmensvate), ekovate, putu polistirola-grafīta granulas, putustikls, kokšķiedras un kaņepju vates, kokšķiedru plāksnes, fibrolīta plātnes.

Siltināšanas materiāla un tā bie-zuma izvēlē vislielākā uzmanība jā-pievērš konstrukcijas turpmākajam ekspluatācijas stāvoklim un tam, kā mainīsies konstrukcijas siltumtehnikais un mitrumtehnikais stāvoklis.

Tomēr nevajag aizmirst arī par sekojošiem izvēles kritērijiem:

- Būtiskākais no tiem ir materiāla, tā iestrādes, papildkomplektācijas izmaksas.

- Materiāla siltumpretestība ir spēja aizturēt siltumu, to raksturo siltumvadītspējas koeficients, jo tas ir zemāks, jo labāka materiāla siltumpretestība, un mazāk siltuma izplūst caur materiālu.

- Mehāniskā izturība, spēja preto-ties un saglabāt noturību apkārtējās vides ietekmē. Būtiska īpašība, kas jāizvērtē, ja siltumizolācija tiek pie-lietota pamatu, peldošo grīdu, lēzeno jumtu siltināšanai.

- Mitrumizturība/ūdenssūce, – ir skaidrs, ka nenoturīgus materiālus neizmantos pagraba, pamatu un telpu ar paaugstinātu mitruma režīmu sil-tināšanai.

- Tilpumsvars vietās, kur netiek pievērsta uzmanība slodzei, kas radī-ta no siltumizolācijas slāņa, var tikt pielietots blīvāks materiāls, kurš arī ir mehāniski izturīgāks.

- Skaņas izolācijas spējas – jāvēr-tē, aizpildot starpstāvu pārsegumus, starpsienas, kā arī ārējās konstruk-cijas, lai samazinātu trokšņu līmeni iekštelpās un starp tām.

- Materiāla gaiscaurlaidība un ūdens tvaika caurlaidība atbilstoši jā-vērtē, ja telpās ir svarīgs veselīgs mik-roklimate.

- Kalpošanas laiks ir noteicošais faktors, ja būves ekspluatācija ir pare-dzēta ilgtermiņā.

Kā siltināt?

Garantiju par darbu kvalitāti un vēlamo efektu iegūsi tikai tad, ja esat siltināšanas darbu speciālists, vai arī darbus uzticēsi pieredzējušiem meistariem ar atbilstošu kvalifikāciju.

► 7. lpp.

6. lpp.

Tomēr, veicot siltināšanas darbu pašrocīgi, būtu vēlams ievērot sekojošus priekšnoteikumus:

- Pēc atbilstošā siltumizolācijas materiāla izvēles rūpīgi iepazīties ar tā ražotāja sniegtajiem tehniskajiem norādījumiem un iestrādes noteikumiem.

- Pievērst uzmanību, vai materiāla pielietojums attiecīgajā situācijā ir ražotāja akceptēts.

- Vēlams siltināšanas darbus veikt gada siltajā periodā. Iestrādes un montāžas laikā nepieļaut materiālu saskarsmi ar nokrišņiem.

- Mūra sienām pirms siltināšanas aizdarīt plaisas, novērst elementu brīvkustības un izlīdzināt virsmu. Līmējot siltumizolācijas plāksnes, montāžas līmi uzklāt pa visu loksnes perimetru un 6–8 līmes pikas – pa loksnes vidusdaļu.

- Lokšņu materiālu iestrādē strikti ievērot savienojumu precizitāti pārlaidumsavienojumos starp loksņiem.

- Grīdas un pamatu siltināšanai izvēlēties siltumizolācijas materiālu ar atbilstošām mehāniskajām īpašībām.

- Pārsegumu siltināšanai vispiemērotākie ir beramie siltumizolācijas materiāli, ar kuriem ērti aizpildīt spraugas starp siju konstrukcijām. Beramie siltumizolācijas materiāli jāiestrādā ar rezervi no paredzētā siltumizolācijas slāņa biezuma, vērtējot materiāla sēšanos.

- Visbeidzot – ievērot kopējo konstrukcijas būtību, jo nereti tikai ar siltumizolāciju netiks panākts vēlamais efekts. Konstrukcijas “pīrāgā” jāiestrādā atbilstošās tvaika izolācijas membrānas, pretvēja plēves un vēdināmas gaisa šķirkārtas, ja tādas ir nepieciešamas. **■**

Kristaps STŪRIŠKA,
LLKC Inženiertehniskās
nodaļas būvzinienieris
e-pasts:
kristaps.sturiska@llkc.lv
tālr. 28620953

LAD INFORMĀCIJA

AKTUALIZĒTS LDC

PAKALPOJUMU CENRĀDIS

Zemkopības ministrija sagatavojusi izmaiņas Lauksaimniecības datu centra (LDC) publisko pakalpojumu cenrādī, ko valdība 18. jūlijā pieņēma. Grozījumi aktualizē un precizē sniegto pakalpojumu veidus un ievieš jaunus.

Turpmāk LDC sniegs arī tādus pakalpojumus kā, piemēram, liellopu pasēs nosūtīšanu uz pakomātu, zirgu dzimtas dzīvnieka identifikācijas aizstājējdokumenta izgatavošanu, datu un dokumentu labošanu.

Ar grozījumiem vidēji par 10 procentiem ir palielināti izcenojumi atsevišķiem pakalpojumiem, kuriem izcenojums nav mainīts kopš 2010. gada. Noteikumi stāsies spēkā 2018. gada 1. janvārī. **■**

ZM informācija

FINANSES

ŠOGAD PIEAUGUSI DARĪJUMU AKTIVITĀTE

Šī gada pirmajos sešos mēnešos Attīstības finanšu institūcijas ALTUM pārvaldītais Zemes fonds iegādājies 68 jaunus īpašumus 1096 hektāru platībā, to iegādē ieguldot aptuveni 3 miljonus eiro. Salīdzinot ar līdzīgu periodu pērn, darījumu skaits ir pieaudzis par 70%, savukārt iegādāto platību apjoms – par 26%.

Zemes fonds strādā kopš 2015. gada 1. jūlija. Fonda īpašumā uz šī gada jūnija beigām ir vairāk nekā 3000 hektāru zemes (179 īpašumi), kas iegādāti ar mērķi tos saglabāt un atgriezt lauksaimnieciskajā ražošanā. Īpašumu iegādē kopš fonda darbības sākuma ieguldīti 7,8 miljoni eiro. Šobrīd fonds mēnesī saņem vidēji 40 jaunus zemes pārdošanas pieteikumus.

Reinis Bērziņš, ALTUM valdes priekšsēdētājs: “Redzam pozitīvu tendenci, ka samazinās gadījumi, kad Zemes fonds atsaka īpašuma iegādi, jo tas neatbilst zemes iegādes kritērijiem. Ja sākotnēji no desmit piedāvātiem īpašumiem fonds kā lietderīgus varēja nopirkt vidēji divus īpašumus, tad šobrīd jau katrs otrais piedāvātais īpašums ir atbilstošs fonda darbības mēr-

ķim, un attiecīgi fondam ir lietderīgi to iegādāties. Darījumu skaita pieaugumu ir ietekmējusi arī 15% kapitāla pieauguma nodokļa atcelšana darījumiem, kuros lauksaimniecības zeme tiek pārdota Zemes fondam. Šogad arī turpinām pērn iesāktu virzienu pakāpeniski sakārtot ilgstoši nekoptus, aizaugušus īpašumus. Pagājušajā gadā šādā veidā lauksaimnieciskajā darbībā atgriezām 72 hektārus zemes, kuru sakopšana bija saimnieciski lietderīga. Vēl viena tendence ir pieaugoša interese no lauksaimniekiem, kuri ar Zemes fonda palīdzību vēlas stabilizēt naudas plūsmu. Šim mērķim esam izstrādājuši reversās nomas pakalpojumu, kurš stāsies spēkā jau tuvākajā laikā pēc Ministru kabineta noteikumu apstiprināšanas”.

Lielākoties īpašumus Zemes fondam pārdod privātpersonas, kas pašas ar lauksaimniecību nenodarbo-

jas. Tāpat bieži lauksaimniecības zemi fondam pārdod mezsaimniecības uzņēmumi, kuri to savulaik iegādājušies kopā ar mežu, taču lauksaimniecība nav šo uzņēmumu pamata bizness.

Kopumā nomas pieprasījums Zemes fondā pārsniedz piedāvājumu – uz katra īpašuma nomu vidēji pie-sakās divi līdz trīs nomnieki. 97% iegādāto platību (173 īpašumiem) ir atrasti nomnieki – lauksaimnieki, kuriem zeme nepieciešama darbības at-tīstīšanai, tai skaitā zeme iznomāta arī 10 jaunajiem lauksaimniekiem.

Zemes fonds ir nopircis īpašumus visos Latvijas reģionos, un lielākās zemes platības ir iegādātas Zemga-lē – 1193 hektāri. Vidzemē fonds iegādājies īpašumus ar kopējo platību 632 hektāri, Kurzemē – 508 hektārus, Rīgas reģionā – 458 hektārus, savu-kārt Latgalē – 333 hektārus lauksaim-niecībā izmantojamo zemi.

Zemes fonds pērk nekustamos īpašumus visā Latvijas teritorijā, kas atbilst noteiktiem kritērijiem. Fonds pērk īpašumus par cenām, kas nepār-sniedz vidējās cenas tirgū līdzvērtīgai lauksaimniecības zemei attiecīgajā novadā un pagastā. **■**

ALTUM informācija

DĀRZKOPĪBA

ATZIŅAS, APMEKLĒJOT PŪRES ZEMEŅU DIENU

Patikami, ka pasākums Pūrē sākās ne tikai ar tradicionālo zemeņu šķirņu degustāciju, bet arī ar pamatpatiesību atkārtošānu par to, kā rūpēties par augsnes auglību.

Augsne audzē augus

Līgas Lepses ziņojumā saklausītais moto: “Mēs neaudzējam augus, mēs audzējam augsni, augsne baro un audzē augus”. Tas arī izsaka visu. Degradējot vidi – augsni, kurā jāaug augiem, mēs zaudējam iespēju ražot efektīvi ilgtermiņā, jo mēs aizvien vairāk esam spiesti ieguldīt papildu resursos – mēslojumā. Tikai 100 g augu atlieku nodrošina 60–80 g CO₂ gāzes veidošanos, kas tik ļoti vajadzīga augu barošanai, 20–40 g sadalās un veido 3–8 g dzīvo mikroorganismu, un 3–8 g aiziet humusvielu veidošanai. Ar organisko vielu un mikroorganismiem bagāta augsne veido labu struktūru, kura ir labi apstrādājama. Nabadzīga augsne ātri blīvējas, apstrādājot veido cilas, no kurām pat sausos laika apstākļos dīgst nezāļu sēklas. Augsnes auglības nodrošināšanā liela loma ir tieši tauriņziežiem – soja, pupas, zirņi. To spēja “saistīt” slāpekli ar gumiņbaktēriju palīdzību ir visiem zināma, bet

ne visi zina, ka to darbības ietekmē no augsnes tiek labāk uzņemts fosfors, sērs, slāpeklis, mikroelementi varš un cinks. Vēl notiek fotosintēzes uzlabošanās un palielinās spēja pretoties augu patogēnu darbībai. Augmaiņā iekļaujot tauriņziežus, tiek samazināta kaitīgo organismu darbība, vēl labāk, ja tajā iekļauj zaļmēslojuma kultūras un izmanto mulčēšanas priekšrocības. Interesanti, bet arguments, ka, lietojot slāpekļa minerālmēslus, mēs varam precīzi nodrošināt augu vajadzības pēc šī barības elementa, īsti neatbilst patiesībai, jo tas tiek uzņemts “lēcienvēidīgi”. Savukārt ar zaļmēslojumu saistītais slāpeklis augiem kļūst pieejams praktiski tādā pat apjomā, kādas ir to vajadzības pēc slāpekļa. Tāds ir arī mans uzskats, un prieks, ka sabiedroto pulciņš arī zinātnieku vidū aug.

Turpinās lauzējveltņa izmantošanas pētījumi

Jau otro gadu Latvijā turpinās augu lauzējveltņa vai gofrveltņa izmantošanas pētījumi – gan Stendē, gan Pūrē, gan ar LLKC speciālistu līdzdalību Lielvārdes novada Kaibalas “Puteņos”. Varējām uzzināt Andras Danes pētījuma atziņas par tauriņziežu izmantošanu zemeņu stādījumos, vei-

dojot tā sauktos “jauktos” stādījumus. Izmantoti tika zirņi, pupas un āboliņš. Šīs kultūras tika sētas slejās starp zemeņu slejām, un pagājušā gada rezultāti rādīja, ka nepietiekama mitruma apstākļos rodas savstarpēja konkurence starp kultūrām. Tauriņzieži gan var samazināt lapu plankumainību izplatību zemeņu stādījumos. Tas tikai apstiprina veco patiesību, ja mēs nenodrošinām augu pamatvajadzības – ūdens, gaiss, gaisma, barības vielas, tad tālākās niansēs panākumi izpaliks.

Iecienītākās šķirnes

Valdas Laugales ziņojuma galvenā atziņa: “Šis nav zemeņu gads”. Zemeņu stādu īpatsvarā arvien vairāk dominē no Nīderlandes ievestie zemeņu stādi, tādēļ arī šķirņu izvēlē arvien vairāk dzirdam tieši šīs valsts kompāniju ieteiktās šķirnes. Tādēļ tādas šķirnes kā ‘Flair’ varētu būt perspektīva tieši agro šķirņu grupā, tā jāmūļcē, šķirne ir izturīga pret lapu slimībām, gari ziedneši, būtiska īpašība, ka novākšanā izmantojot platformas, tas atvieglo ogu novākšanu, nav jāšķirsta viss zemeņu krūms, jo ogas ir labi redzamas. Ogām viegli atdalās kauslapas, šķirne necieš lieku mitrumu un ir jutīga pret herbicīdiem.

► 9. lpp.

Foto: Māris Narvils

Tradicionālā salmu mulča zemenēm

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Ražības ziņā perspektīva varētu būt 'Felicita'. 'Fleurette' – augsne jāmūlčē, ražo līdzīgi kā 'Honeoye', patīk laba kopšana un auglīga augsne, mazāk nekā citas šķirnes slimo ar sakņu slimībām. Lielu ogu un labas garšas mīļotājiem noteikti patīks 'Susette', tā prasīga pret laistīšanu, taču būs problēmas ar slimībām. 'Sonata' jau ir viena no standartšķirnēm komercaudzētāju vidū, bet vietā jau nāk 'Sunsation', kam ir lielas, spīdīgas, gaiši sarkanas ogas. Pēc novākšanas ogas ilgi saglabājas svaigas, šķirne prasīga pēc magnija mēslojuma. No pašām vēlākajām ir jāmin 'Malwina' – ogas tumšas nokrāsas, ar labu garšu, trausli ziedneši, var rasties problēmas ar slimībām. Ņemot vērā mūsu klimatiskos apstākļos, bez kārtīgas fungicīdu terapijas ar šo šķirni galā netikt. Vēl ar numuru apzīmēta šķirne '10-81-17', kas ir alternatīva iepriekšējai šķirnei, ogas gaišākas, spīdīgas, ar labu garšu un ļoti augstu ražību. Jaunās zemeņu šķirnes no Nīderlandes raksturojas ar ļoti augstu ražas potenciālu, augi ir ļoti spēcīgi, tādēļ pilnībā ir jāatmet mums ierastā audzēšanas tehnoloģija divrindu slejās, tikai un vienīgi vienā rindā un trīs vai pat tikai 2,5 augi uz rindas metru. Krāsa kļūst arvien gaišāka sarkana. Par šķirnēm runājot, nekas nemainās, jo nav iespējams iegūt šķirni, kurai būs tikai un vienīgi pozitīvas īpašības, līdz ar to jāvērtē, kuras audzētājam būs prioritātes – kam raža, kam garša, kam veselīgums.

Interesanta bija informācija par biohumusa izmantošanu zemeņu audzēšanā. Labākos rezultātus deva biohumuss ar devu 50 ml, izstādot zemeņu stādus, lai gan neveidojās būtiska atšķirība ar kontroli, izmēģinājums tiek turpināts.

Augsto tunelu izmantošana

Ievas Kalniņas sniegtā informācija par augstiem plēves tuneliem raisīja lielu interesi, jo mainīgie un nepastāvīgie laika apstākļi ziemā arvien vairāk liek skatīties segto platību virzienā, un šis gads nav izņēmums. Labākos rezultātus ir uzrādījuši šķirne 'Flair', garšas ziņā turēt līdzīgu varēja šķirne 'Rumba', un tai arī ogas bija lielākas. Remontanto zemeņu šķirņu grupā labākos rezultātus uzrādīja šķirne 'Florentina', taču vienlaikus tā arī slimoja. No tām var iegūt pat līdz trīs ražām sezonā. Tuneļos ir

Foto: Māris Narvils

Pupas starp zemenēm

labāka ogu kvalitāte, bet pretī jāliek izmaksas, lielākās problēmas ir slimības un līdz ar to iespējamie stādu izkritumi. Ilgāk par diviem gadiem neatmaksāsies audzēt. Viena nepatīkama problēma, ar ko jau sastopas audzētāji Nīderlandē un Vācijā ir tas, ka fungicīdu izmantošana pret slimībām vairs nedod gaidītos rezultātus. Veidojas gan daļēja rezistence, tas nozīmē, ka slimību ierosinātājiem veidojas izturība pret atsevišķām fungicīdu darbīgām vielām, vai multiplā rezistence, kad slimību ierosinātājs nereaģē ne uz vienu no esošajām darbīgajām vielām. Tas ir rezultāts, pie kā noved paļaušanās uz "ķīmijas" visvarenību. Diemžēl signāli par līdzīgiem rezultātiem citās kultūrās vairs nav retums. Sarkanās robežas ir sasniegtas, ko tālāk. Pirmkārt, tas ir nopietns brīdinājuma signāls mūsu audzētājiem, kam patīk aizrauties ar augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošanu. Tā nav panaceja, un no rutīnas smidzinājumiem, kas prasa smidzināt pēc noteiktiem intervāliem, ir jāatsakās pilnīgi noteikti. Sliktā ziņa ir tā, ka pie mums izmantotajos fungicīdos *Switch* un *Signum* arī ir darbīgās vielas, kurām jau konstatēta rezistence. Tas nozīmē, ka notiek neapdomīga to pielietošana, un tas ir tikai laika jautājums, kad šī problēma būs arī Latvijā. Tas vēl nav viss, ienākot arvien vairāk importētiem stādiem, vairojas arī jaunas slimības. Mums ir tā iespēja nesasniedz šos AAL lietošanas griestus, bet gudri no tā izvairīties un daudz nopietnāk izvērtēt augsnes auglības un mikrobioloģiskās aktivitātes nozīmi. Tā labvēlīgo mikroorganismu darbības nodrošināšana lielā mērā mūs var pasargāt no tā, ka tikai fungicīdi mūs glābs no slimībām.

Tādēļ neatsverama ir organiskā mēslojuma regulāra nodrošināšana, sākot ar zaļmēslojumu, mulču, kompostu, vermikompostu. Tikai tā mēs varam nodrošināt augsnes bioloģisko daudzveidību, kas pilnībā vai daļēji pati tiks galā ar augu un augsnes patogēniem, neļaujot tiem savairoties masveidā un radīt ražas zaudējumus audzētājiem.

Tendences pasaulē

Noslēgumā par zemeņu audzēšanas tendencēm pasaulē. Daudzveidīgākas kļūst zemeņu ogu krāsas – baltas, rozā, ar ļoti tumšām ogām, bet populārākā, protams, ir gaiši sarkanā krāsa. Pieaug plēves tuneļos audzēto zemeņu platības. Parādās tuneļi ar sāniem, kuriem nav plēves, bet ir pretinsektu tīkli. Ir tuneļi ar atbīdāmiem jumtiem. Lielas nepatīkšanas sagādā kaitēklis augļu muša – *Drosophila Suzuki*. Vienīgais pozitīvais moments, ka Latvijā tā vēl nav konstatēta, cerēsim, ka Latvijas ziemas tomēr būs šķērslis tās izplatībai. Sāk izmantot augu preparātus kaitīgo organismu ierobežošanā. Interesanta pieredze ir Kanādas bioloģisko zemeņu audzētājiem, kuri ļoti sekmīgi, izmantojot pilināšanas sistēmas un caur tām mēslojot ar šķīdinātiem un filtrētiem putnu mēsliem, iegūst 8–10 t/ha augstas ražas. Zemes audzē kā divgadīgu kultūru, mulčē ar salmiem, sedz ar tiem arī uz ziemošanas periodu, dažkārt izmantojot arī agrotīklu. ■

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS

VIDZEMNIEKIEM "BRASLĀ" UZŅĒMĪBAS PIETIEK

Sajā plānošanas periodā "Braslas" teritorija ir paplašinājusies, pievienojies Alojas novads, kur agrāk darbojās Īges lauku partnerība. Tagad mūsu ir vairāk un lielāks ir arī piešķirtais finansējums.

Veiksmīgi noslēgusies šī perioda LEADER projektu 2. un 3. kārtu izvērtēšana. Abās vietējie iedzīvotāji bija ļoti aktīvi. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, uzņēmējdarbības atbalsta konkursā ir jaušamas arvien savdabīgākas ieceres un interesantāka pieeja.

Vidzemes lauku partnerības "Brasla" un Īges lauku partnerības teritorijā iepriekšējā plānošanas periodā īstenoti 152 projekti no ELFLA, piesaistot

1 035 942 eiro finansējumu. Abās partnerībās īstenoti arī EZF 36 projekti par kopējo summu 454 397 eiro. Ieguldītie līdzekļi ir mainījuši cilvēku dzīves, jo daudzi atraduši sev nodarbošanos, attīstījuši savu mazo biznesu. Partnerības rīkotajās izstādēs var priecāties par jauniem, inovatīviem produktiem, brīnišķīgiem rokdarbiem, amatniecības izstrādājumiem un cilvēku izdomu projektos.

Sadarbībā ar piecām Latvijas, divām Lietuvas un divām Čehijas partnerībām īstenots starpteritoriāls, starpvalstu sadarbības projekts "ABC vietējiem ražotājiem". Tas satuvina dalībniekus un deva vietējiem uzņēmējiem zināšanas par mārketinga nozīmīgumu, produkta tēla veidošanu,

VIDZEMES LAUKU PARTNERĪBA "BRASLA"

- Teritorija: Kocēnu, Limbažu, Pārgaujas, Krimuldas un Alojas novadi.
- Dibināta: 2006.
- Biedru skaits: 99.
- Kontakti: Līga Kārklīņa, tālr. 26137342; Evija Nagle, tālr. 26141003; Ziedīte Jirgensone, tālr. 26425717.
- Adrese: Braslas iela 2, Straupe, Pārgaujas novads, LV-4152.
- Darba laiks: plkst. 9–18, pieņemšanas laiks P., O., T. no plkst. 10–17 (vēlams iepriekš pieteikties).
- Mājaslapa: www.brasla.lv; <https://www.facebook.com/www.brasla.lv/>.

atpazīstamību, virzību tirgū.

Limbažnieks Jānis Ulmis jau ilgus gadus nodarbojas ar ārstniecisko augu kolekcionēšanu un gatavo no tiem uztura bagātinātājus. Pirmo reizi viņš īstenojis LEADER projektu, iegādājoties aprīkojumu, lai pilnveidotu savu ieceri. Viņa dzīvesvietā bieži iegriežas tūristi un vietējie interesenti, kuri vēlas redzēt un vairāk uzzināt par ārstniecības augiem un to īpašībām. LEADER finansējums deva iespēju iegādāties blenderi zaļo veselības kokteiļu pagatavošanai, mitruma nosūcēju, smalcinātāju ārstniecisko augu pulveru maistījumu pagatavošanai. Lai sakoptu un uzturētu teritoriju tūrisma, prezentāciju, degustācijas pieejamībai, iegādāts traktors ar zāles plāvēju, sniega lāpstu un piekabīti.

Līga Kārklīņa, biedrības Vidzemes lauku partnerība "Brasla" izpilddirektore

Jāņa Ulmja īstenotais projekts: Latvijas Dziedniecisko augu laboratorijas "Avotiņi" mikrouzņēmuma izveide Limbažu novadā

"NO SALACAS LĪDZ RŪJAI" – UZŅĒMĒJIEM UN DABAI

Vietējās rīcības grupas „No Salacas līdz Rūjai” darbības teritorija ir Latvijas ziemeļu daļa, Igaunijas pierobeža. Jaunajā plānošanas periodā biedrība ir atbildīga par 1 161 123 eiro liela finansējuma sadalījumu uzņēmējdarbības atbalstam un teritorijas pievilcības nodrošinājumam.

Rīcībai, kuras mērķis ir "Produktu un pakalpojumu attīstīšana", projektu iesniedza jauns, bet jau vietējā tirgū atpazīstams uzņēmums SIA "Bauņu sēta" no Naukšēnu novada. Uzņēmuma īpašnieks Jānis Baunis mērķtiecīgi strādā pie preču zīmes "Naukšēnu vīnu darītava" attīstības, kas saņemusi

SIA „Bauņu sēta” īpašnieks, vīndaris Jānis Baunis

godalgotās vietas Latvijas Vīnkopju un vīndaru biedrības organizētajos konkursos, 2014. gadā kļūstot par labāko vīna darītavu Latvijā. Pagājušajā gadā SIA

"Bauņu sēta" saņēma licenci alkoholisko dzērienu ražošanai. Uzņēmuma pamatdarbība ir augļu un ogu raudzēto dzērienu ražošana, kur galvenā izejviela

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, llkc.lv, [laukutikls@llkc.lv](http://laukutikls.lv)

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

“JŪRKANTE” STARP DIVIEM PERIODIEM

Tiek demonstrēta biedrības “Vāgūzis” projektā iegādātā skaņu aparātūra

BIEDRĪBA “JŪRKANTE”

- Biedrības teritorija: Salacgrīvas novads un daļa no Limbažu novada (Pāle, Viļķene un Skulte).
- Dibināta: 2008.
- Biedru skaits: vairāk par 120.
- Kontakti: Sandija Kauliņa, e-pasts: sandija@jurkante.lv, mob. tālr. 22010977.
- Adrese: Smilšu ielā 9, Salacgrīva, Salacgrīvas novads LV-4033.
- Mājaslapa: www.jurkante.lv.
- Sociālie tīkli: www.facebook.com.

Biedrības “Jūrkante” vīzija ir nodrošināt ikvienam sabiedrības loceklim iespēju dzīvot ekonomiski un sociāli aktīvā vidē, kur ikvienam ir nodrošināta iespēja radošai un profesionālai izaugsmei ražošanas jomā un pilsoniskai aktivitātei jebkurā VRG teritorijas vietā.

Iepriekšējā periodā biedrības teritorijā īstenoti 70 projekti, no tiem 21 projekts jau noslēdzies, kas nozīmē, ka pagājuši pieci gadi un uzraudzība beigusies. Arī šajā periodā viss rit aktīvi, biedrība strādājusi intensīvi, paspējusi jau izsludināt projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas visās rīcībās.

Biedrība “Jūrkante” ir viena no sešām piekrastes VRG, kura strādā ar abiem LEADER paredzētajiem fon-

diem, gan lauku ELFLA un zivju EJZF. Protams, tas dod lielākas iespējas vietējiem iedzīvotājiem, bet uzliek krietni vairāk darba vietējās rīcības grupas valdei un izpildinstitūcijai. Esam 14 mēnešos izsludinājuši 4 kārtas gan ELFLA, gan EJZF. ELFLA kopā esam saņēmuši 75 pieteikumus. Pēdējā, ceturrtā kārtā noslēdzās 19. jūnijā, un iesniegti 16 pieteikumi par kopējo publisko finansējuma summu 217 tūkstošiem eiro, bet atvēlētais finansējums ir 96,5 tūkstoši eiro. No pirmajās kārtās iesniegtajiem projektiem uzraudzība sāka tikai diviem projektiem, bet īstenošanas gaitā ir vēl 17.

Šobrīd Valmieras Lauku atbalsta dienestam iesniegti 14 uzņēmējdarbības projekti no 3. kārtas, savukārt biedrība “Jūrkante” vērtē ceturrtās kārtas projektus. Arī šeit interese ir liela

un projekti ļoti dažādi. Gan sporta aprīkojums brīvā laika pavadīšanai, gan tautastērpu iegāde, velo celiņu iekārtošana, baznīcas sakārtošana, stadionu labiekārtošana.

Patīkami, ka projektu rakstītāji kļuvi spēcīgāki – māk argumentēt un pamatot savas vajadzības. Jāuzteic aktīvākie projekta rakstītāji un īstenotāji, piemēram, biedrība “Vāgūzis”, “Sports Salacgrīvas novadam”, biedrība “Ainaži”, abas novada domes. Daudz strādājam pie tā, lai taptu jauni projekti, lai pārklātos visa “Jūrkantes” teritorija, cenšamies daudz konsultēt individuāli, jo ikviens var sagatavot projekta pieteikumu. Gaidām lielāku aktivitāti no Pāles un Skultes.

Dzintra Eizenberga, projektu vadītāja
biedrībā “Jūrkante”

VRG “NO SALACAS LĪDZ RŪJAI”

- Teritorija: Kocēnu, Burtnieku, Mazsalacas, Rūjienas, Naukšēnu un Valkas novadi (14 pagasti bijušā Valmieras rajona teritorijā un Kārķu pagasts bijušā Valkas rajonā).
- Dibināta: 2006.
- Biedru skaits: 59.
- Administratīvā vadītāja: Vizma Vasere (pieņemšanas laiks: P., O., T., C. no plkst. 9. –16.).
- Adrese: Valmiera, Mūrmuižas iela 9.
- Mājaslapa: <http://www.nosalacaslidzrujai.lv>.

dziļumam, kā arī nodrošināt tūlītēju ūdensaugu atlieku savākšanu.

Daiga Siliņa, VRG „No Salacas līdz Rūjai”
valdes locekle

ir pašu audzētie (bioloģiskie) augli un ogas. Projekta mērķis bija iegādāties nepieciešamos pamatlīdzekļus kvalitatīva un ekonomiski pamatota ražošanas procesa nodrošināšanai, iegādāta jaudīga sulu spiede un automātiska iekārta pudeļu aizkorķēšanai. SIA “Bauņu sēta” piedāvā ne tikai raudzētos dzērienus, bet arī dzirkstošos raudzētos dzērienus – sidru un dzirkstošo vīnu. Produkciju pārdod uz vietas uzņēmumā, rīkojot degustācijas, organizējot ekskursijas. Uzņēmums organizē izbraukuma tirdzniecību uz gadatirgiem un pasākumiem. Iegādes vietas ir “Valmiermuižas klēts”, “Stockmann”, “Rāmkalni”.

Veiksmīgs un teritorijai nozīmīgs ir biedrības “Laņģezers” projekts – “Niedru plāvēja un aprīkojuma ie-

gāde Laņģezera kopšanai”. Projekts finansējumu saņēma rīcībā „Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana”. Projekta mērķis bija nodrošināt Laņģezera, kas atrodas Rūjienas novada Lodes pagastā, dabiskās vides saglabāšanu un pieejamību vietējai sabiedrībai, radot drošu vidi un augstvērtīgu atpūtu brīvā dabā. Šis bija otrais biedrības īstenotais projekts. Pirmā projekta mērķis bija ezera krasta labiekārtošana, peldvietas un atpūtas zonas iekārtošana. Šobrīd ir iegādāts niedru plāvējs ar aprīkojumu – ūdensaugu grābeklis, laivas motors un piekabe aprīkojuma pārvadāšanai. Biedrībai ir iespēja regulāri veikt ezerā esošo ūdens augu izpļaušanu līdz 1,1 m

LOPKOPĪBA

SALĪDZINA SLAUCAMO GOVJU IZMANTOŠANAS ILGUMU

LLKC Zālēdāju projekta ietvaros tika veikts izmēģinājums ar mērķi pētīt slaucamo govju izmantošanas ilgumu zemnieku saimniecībā "Kalna Dambrāni" izaudzētiem un iepirktiem dzīvniekiem, skaidrot to galvenos izslēgšanas iemeslus no ganāmpulka, kā arī noteikt ekonomiski izdevīgāko dzīvnieku grupu – saimniecībā izaudzētie vai iepirktie dzīvnieki.

Foto: Dainis Arbidāns

Viesītes novada z/s "Kalna Dambrāni" ganāmpulku izmēģinājuma ierīkošanai izvēlējamies, jo, veicot saimnieciskās darbības paplašināšanu, sākot no 2008. gada līdz 2010. gadam, saimniecība no ārzemēm ievērojamā skaitā iegādājās grūsnas teles. Izmēģinājumam tika izveidotas divas grupas: tika analizētas 485 ievestās grūsnās teles un 174 saimniecībā izaudzētās teles.

Analizējot saimniecības datus, tika konstatēts, ka laika periodā no 2014. līdz 2017. gadam ievesto dzīvnieku izslēgšana no ganāmpulka bija par 22,1% lielāka, salīdzinot ar saimniecībā izaudzētajiem dzīvniekiem.

Galvenais govju (gan saimniecībā dzimušo, gan ievesto) izslēgšanas iemesls no ganāmpulka 24,6–26% gadījumos saistīts ar vielmaiņas slimībām, kas tālāk negatīvi ietekmē atražošanu. Rezultātā liela daļa govju jābrāķē tikai tāpēc, ka 24,6 līdz 27,5% no tām nevar apsēklot. Būtībā šīs divas savstarpēji saistītās problēmas ir pusei no visiem brāķētajiem dzīvniekiem.

Lielākā dzīvnieku brāķēšana tika veikta saimniecībā audzētajiem dzīvniekiem 3. un 4. laktācijā, attiecīgi 28,2 un 31%, bet ievestajiem dzīvniekiem – 2. un 4. laktācijā, attiecīgi 20,9 un 23,8%.

Z/s "Kalna Dambrāni" laika periodā no 2014. līdz 2016. gadam vidējā govju brāķēšana gadā sastādīja 24,2%, kas būtiski neatšķiras ar labas prakses saimniekošanas nosacījumiem ganāmpulkā 20–25% gada laikā.

Augstāko izslaukumu no ganāmpulka izslēgtās govīs sasniedza 3. noslēgtajā laktācijā: ievestās – 14 596 kg, vietējās – 16 883 kg. "Kalna Dambrānos" audzētajām govīm šis izslaukums bija salīdzinoši lielāks kā ievestajām – par 2287 kg.

Laika periodā no 2014. līdz 2017. gadam analizēto ievesto un pašu saimniecībā izaudzēto dzīvnieku mūža ilgums izslēgtajām govīm bija attiecīgi 2228 un 2139 dienas, produktīvā mūža ilgums – attiecīgi 1394 un 1313 dienas. Saimniecībā izaudzēto dzīvnieku mūža ilgums bija par 89 dienām īsāks, produktīvā mūža ilgums – par 81 dienu īsāks, salīdzinot ar ievestajiem dzīvniekiem. Līdz ar to arī iegūtais piena daudzums produktīvajā mūžā lielāks bija ievestajiem dzīvniekiem – par 742 kg, salīdzinot ar saimniecībā izaudzētajiem dzīvniekiem. Tomēr izslaukums mūža dienā un produktīvā mūža dienā lielāks bija saimniecībā izaudzētajiem dzīvniekiem – 34,5 un 20,04 kg, kas attiecīgi par 2,1 un 4,1 kg ir lielāks, salīdzinot ar ievestajiem dzīvniekiem.

Periodā no 2014. līdz 2016. gadam z/s "Kalna Dambrāni" triju gadu datu analīze liecina, ka govīs uzturēšanās izmaksas dienā sastādīja 7,43 eiro, šajā periodā vidējā piena realizācijas cena bija 0,275 par kg piena.

Ņemot vērā 1 govīs vidējās uzturēšanās izmaksas un ieņēmumus no iegūtā piena produktīvajā mūžā, ieguvums lielāks bija saimniecībā izaudzētajiem dzīvniekiem – par 449 eiro, salīdzinot ar ievestajiem dzīvniekiem.

Atražošanas rādītājus raksturo pirmās atnešanās vecums, servisa periods, kā arī sēklošanas reižu skaits. Ņemot vērā to, ka "Kalna Dambrānu" govīs pirmo reizi atnesās, sākot ar 2009. gadu, 26,7 mēnešus var uzskatīt par optimālu pirmās atnešanās vecumu, bet ievestajām govīm bija novēlots pirmās atnešanās vecums – vidēji 28,4 mēneši. "Kalna Dambrānos" audzētajām govīm pirmās atnešanās vecums ir par 1,7 mēnešiem

īsāks kā ievestajām. Servisa periods ievestajām govīm bija 159 dienas garš, kas ir par 15 dienām garāks kā vietējās izcelsmes dzīvniekiem saimniecībā. Kopējais sēklošanas reižu skaits mūžā saimniecībā audzētajiem dzīvniekiem bija 8,67, ievestajiem – 8,75. Par 0,08 sēklošanas reizēm īsāks tas bija vietējām govīm. Vidējās laktācijas par 0,22 vienībām garākas bija ievestajām govīm.

Z/s "Kalna Dambrāni" laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam iepirkto dzīvnieku vidējā cena bija 2357,11 eiro, bet saimniecībā izaudzēto telišu izmaksas līdz 24 mēnešu vecumam vidēji sastādīja 1389,47 eiro, kas ir par 41% mazāk, salīdzinot ar ievesto telišu izmaksām.

Pašaudzēto telišu izmaksu struktūrā vidēji 62,7% sastāda lopbarība.

Teles atmaksāšanās laiku ganāmpulkā varam aprēķināt, veicot aprēķinus par to, cik dzīvnieku ir brāķēti no ganāmpulka, kāds bijis šo govju izslaukums par katru noslēgto laktāciju, teles izaudzēšanas un iepirkšanas izmaksas, 1 govīs uzturēšanās izmaksas dienā, pirmais atnešanās vecums, vidējā piena cena.

"Kalna Dambrānos" izaudzētās teles sevi sāk atpelnīt 3. laktācijā, bet ievestās teles – 5. laktācijā. ■

Ziedīte BIMŠTEINE,
LLKC Jēkabpils konsultāciju
biroja lopkopības konsultante
e-pasts:
ziedite.bimsteine@llkc.lv
tālrs. 65207070

Anita SILIŅA,
LLKC Lopkopības
kompetenču
centra vadītāja
e-pasts: anita.silina@llkc.lv
tālrs. 63050220

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

KĀRTĒJAIS SOLIS LIELVEIKALU VARAS MAZINĀŠANAI

Eiropas Komisijas publicējuši sākotnējo ietekmes novērtējumu iniciatīvai par uzlabojumiem pārtikas apgādes ķēdēs. Iniciatīva paredz mazināt negodīgu tirdzniecības praksi, uzlabot ražotāju sadarbību un tirgus pārredzamību.

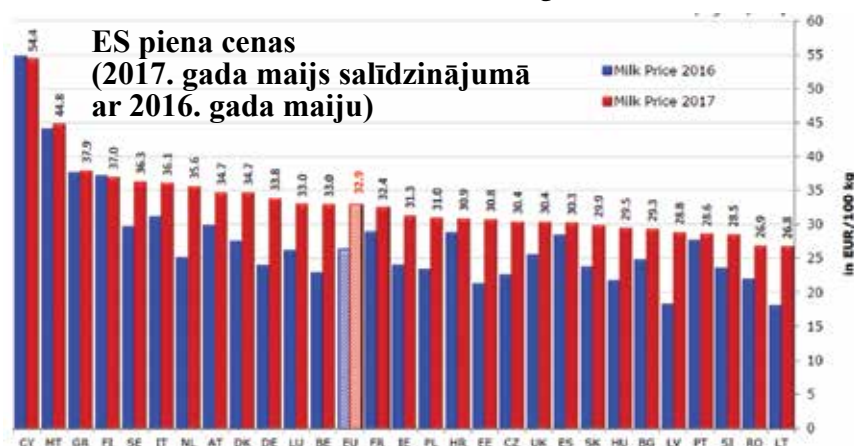
EK devusi četru nedēļu laiku oficiālajām iestādēm, lai reaģētu uz jauno iniciatīvu, bet publisko apspriešanu visās ES valstīs sola izsludināt tuvākajās nedēļās – augusta beigās. Tātad – arī Latvijas organizācijām un iestādēm būs iespējas iesniegt savus ieteikumus, kā mazināt lielveikalu ietekmi un padarīt godīgākus tirdzniecības nosacījumus.

Jaunā iniciatīva paredz sagatavot noteikumus taisnīgākai un pārredzamākai pārtikas ķēžu darbībai ar mērķi godīgāk sadalīt ienākumus starp ķēdēs iesaistītajiem (lauksaimnieks, pārstrāde, loģistika, lielveikals), palielināt saimniecību ienākumus un padarīt elastīgāku cenu politiku, uzlabot lauksaimniecības dzīvotspēju, veicināt lauku nodarbinātību.

Iniciatīva tapusi pēc tam, kad pērn EK Lauksaimniecības tirgu darba grupa publicēja ieteikumus šajā jomā, kā arī Eiropas Parlaments un ES Ministru padome aicināja rīkoties, lai beidzot sakārtotu pārtikas apgādes ķēžu darbību ar mērķi uzlabot lauksaimnieku stāvokli.

PIENA TIRGUS – AUGŠUPEJOŠS

ES piena cenas
(2017. gada maijs salīdzinājumā
ar 2016. gada maiju)

Piena iepirkuma cenas ES valstīs pieaug, ņemot vērā pieaugošo pieprasījumu pēc piena taukiem pasaules tirgos un piena ražošanas apjomu samazināšanos globālā mērogā par 0,25%. Šāds secinājums izdarīts Eiropas Komisijas Piena tirgus observatorijas ekonomikas padomes sanāksmē, kas jūlija beigās notika Briselē.

Tirgus novērošanas dati liecina, ka ES piena savākšanas apjomi gada pirmajos piecos mēnešos samazinājušies par 1,1%, kas ir par 700 000 tonnām mazāk kā pērn šādā laika posmā. Lieākais ražošanas kritums bija Vācijā un Francijā, to kompensēja mērens kāpums Īrijā, Itālijā un Polijā. Piena iepirkuma cenas maijā ES vidēji bija 32,9 centi/kg, kas ir par 2,5% vairāk nekā vidēji pēdējos 5 gados un par 25% vairāk nekā pērn maijā. Dati liecina, ka jūnijā un jūlijā iepirkuma cenas turpinās pieaugt, pārsniedzot 33 centus/kg līmeni.

Arī industriālo produktu tirgus attīstās pozitīvā līmenī. ES piena produktu

ES piena piegādes salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%). Janvāris – maijs 2017/ janvāris – maijs 2016

cenas kopumā ir ievērojami augstākas salīdzinājumā ar pērnā gada vasaru. Turpinās cenas kāpums sviestam, kas jūlijā jau sasniedza 575 eiro/100 kg – par 89% vairāk nekā pirms gada. Siera cenas pakāpušas vidēji par 40%, un arī te tiek prognozētas pozitīvas tirgus tendences tuvākajā laikā. Savukārt vājpiena un sūkalu pulvera cenas turpina stagnēt pērnā gada līmenī un ir zemas.

EK UZSĀK GRAUDU TIRGUS NOVĒROŠANU

Eiropas Komisijas Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts uzsācis graudu tirgus novērojumus, tādējādi ikviens interesents varēs sekot līdzi graudu cenu izmaiņām, eksporta un importa statistikai, kā arī citiem rādītājiem.

Novērojumu jeb observatorijas darbā iesaistītas 14 nozares organizācijas un 23 individuālie eksperti. Observatorijas nepieciešamību ES lauksaimniecības komisārs Fils Hogans pamato ar faktu, ka ES augkopības nozare ir ļoti būtiska, – ik gadu tiek saražoti 300 miljo-

ni tonnu labības, 30 miljoni tonnu eļļas sēkļu un pieci miljoni tonnu proteīnaugu. “ES vidēji katru gadu eksportē vairāk nekā 40 miljonus tonnu labības, kas atbilst eksporta vērtībai vairāk nekā 10 miljardu eiro apmērā,” norāda F. Hogans.

Patlaban observatorijā pieejamā informācija par graudu tirgu liecina, ka šī gada ES graudu kopražu ietekmēs karstuma viļņi un sausums dažās valstīs, it īpaši Spānijā, un tā jau otro gadu būs salīdzinoši zema – par 0,3% mazāk nekā pērn un par 0,4% zemāka nekā vidēji pēdējos piecos gados. Ievērojams kri-

tums – par 2,2% – prognozēts kviešiem.

Eiropas Komisijas paspārnē jau darbojas cukura, piena, liellopu, putnu un vēl citu lauksaimniecības produkcijas veidu tirgus observatorijas. Visas observatorijas izveidotas kā tīmekļa vietnes, kurās pieejama informācija par ražošanu, cenām, tirdzniecības apjomiem, tur lasāmi arī ekonomikas ekspertu vērtējumi.

Graudu tirgus apskats atrodams: https://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory/crops_en

Informāciju pēc www.ag-press.eu sagatavoja

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2017. GADA SEPTĒMBRĪ

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums
vai iesniegšanas beigu datums.

	Termiņš	Augusts												Septembris												Oktobris				
		4	9	10	11	15	16	20	21	22	25	30	31	1	5	7	8	11	15	16	19	20	21	25	29	30	1	16	20	
Valsts atbalsts	Atbalsts kvalitātes sēklas sagatavošanai un izmantošanai																													
	Fitosanitāro pasākumu kompensācijas																													
	Kompensācijas dzīvnieku infekcijas slimību gadījumos																													
	Atbalsts ciltsdarba pasākumiem netradicionālajās nozarēs																													
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																													
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																													
	Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																													
	Riska pārvaldība																													
	Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā																													
	Tirdzniecības pasākumi																													
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi	Zvejas flotes modernizācija																													
	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																													
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																													
	Inovācija																													
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																													
Grāmatvedība un nodokļi	Mikrouzņēmumu nodoklis																													
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																													
	Dabas resursu nodoklis																													
	Nekustamā īpašuma nodoklis																													
	Darījumu kvītis																													
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													

MĀJRAŽOŠANA

Jagribat satikt cilvēku, kurš ir patiesi iemīļies tajā, ko dara, tad dodaties uz “Virs-lavu” mājām, kas atrodas Strenču novada Jērcēnu pa-gastā. Tur saimnieko mūsu pusē pazīstamākais smiltsērķ-šķu audzētājs Jurijs Ovsjaņi-kovs, kurš ir zemnieku saim-niecības “Puntiņi” īpašnieks.

Tā kā esmu pieteikusi apcie-mojumu, Jurijs ir gatavojies, un uz galda sakārtota kaudzīte ar grāmatām un laikrakstiem, kuros ir informācija par smiltsērķšķiem un arī vairāki raksti par Juriju pašu un viņa saimniecību. Viņš uzreiz pievērš uzmanību tam, ka vecākais no šiem preses izdevu-miem ir no 1987. gada, tātad tieši pirms 30 gadiem radusies pirmā interese par šo augu. Sarunas gai-tā gan atklājas, ka par smiltsērķšķiem Jurijs saņēmis informāciju jau tad, kad mācījies institūtā inženieru zinības, un studentiem stāstījis, ka smiltsērķšķu želeja dota līdz kosmonautiem. Pasnie-dzējs stāstījis, ka viena grama jebkuras vielas pacelšana kos-mosā izmaksā tikpat, cik viens grams zelta. Tas līcis domāt par to, cik vērtīgs ir šis augs. Nav tā, ka jau pirms 30 gadiem Jurijs uzreiz uzsācis šī auga audzēša-nu. Viņš neko nedara, pirms nav kārtīgi izpētījis. Jurijam ir sava teorija par to, kā smiltsērķšķis nonācis līdz Eiropai, tajā skaitā līdz Latvijai. Pēc viņa domām, augs dzimtene ir Altajs (arī Ķīna, Mongolija), kur tas audzis kal-nos, un Maķedonijas Aleksandrs stādus atvedis uz Eiropu, bet tālāk jau jūrnieki smiltsērķšķus izvadājuši gar jūru piekrastēm, tāpēc arī Latvijā un citās valstīs ap Baltijas jūru tie aug.

► 15. lpp.

WWW.LLKC.LV

WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

PALIELINĀS PIEPRASĪJUMS PĒC SMILTSĒRKŠĶU PRODUKTIEM

◀ 14. lpp.

Pirmais Ziemeļvidzemē

Savu dārzu 3 ha platībā, kuru tagad plānots paplašināt, Jurijs iestādīja pirms 17 gadiem, un ir lepns, ka izdarījis to pirmais Ziemeļvidzemē, pirmais viņš arī pieminēts nesen izdotajā grāmatīnā par smiltsērķšķu audzētājiem Latvijā un viņu ražoto produkciju. Dārzā, vadoties pēc ieteikumiem, saimnieks iestādījis vairāk nekā 1250 stādus uz ha, bet tagad noteikti stādīs ap 1000 stādiem, jo smiltsērķšķis ir prasīgs augs, kam vajag arī daudz gaismas. Viņš saka, nevajag domāt, ka auga nosaukums pasaka priekšā, ka tas ir ļoti pieticīgs augšanas apstākļu ziņā, tā nav, smiltsērķšķim nepatīk ne tīra kūdra, smilts vai māli, un augs dzīs sakņu

dzinumus un ies tālāk, meklējot savai augšanai labvēlīgākus apstākļus. Tomēr galvenais iemesls, kāpēc stādījums tapis vairāk nekā 10 gadu pēc tam, kad radusies doma stādīt smiltsērķšķus, ir tas, ka vēl 1998. gadā Latvijā īsti neprata tos novākt. Varēja cerēt, ka izdosies Sibīrijā augušo augu novākšanas metode, kad ogām ļauj sasalt kokā un tad tās nopurina uz palaga, kuru aplāj zem koka, bet ziemas pie mums nav tik paredzamas, un tad var sabojāt visu produkciju. Jautāju, vai kāds ir mēģinājis lasīt ogas, izmantojot šķidro slāpekli, Jurijs zina teikt, ka igauņi to ir izmēģinājuši, bet tas nav attaisnojis cerības. Lasīt ar rokām arī mēģināts, bet ērkšķi šo procesu padara tik lēnu, ka dienā var nolasīt labi ja 15 kilogramus. Tā-

pēc Jurijs uzreiz pēc dārza iestādīšanas paša spēkiem uzbūvēja lielo saldētavu un par savu izvēlēto ražas novākšanas metodi, kad tiek nogriezti zari kopā ar ogām, pēc iespējas ātri ievietoti saldētavā, tad sasalušās ogas tiek nobirdinātas. Tīrās ogas uzreiz sašķiro un saliek maisos vai nu pa šķirnēm, vai noteikta kilogramu daudzuma un ievieto saldētavā uzglabāšanai. Tā viens cilvēks var novākt dienā pat līdz 200 kg. Ražas novākšanas laikā ir palīgi, kamēr vieni rosās uz lauka, citi jau birdina sasaldētās ogas. Ar šo metodi vācot ražu, daļa ogu paliek kokā, jo nākamā gada raža veidojas uz iepriekšējā gada dzinumiem, bet iegūtā raža samazinās vismaz par 30%, un atkarībā no gada iegūst ap 4 tonnām ogu no hektāra. Tiek uzskatīts, ka smiltsērķšķi ir kultūra, kuras audzēšanā nav jāizmanto augu aizsardzības līdzekļi, tomēr pēdējos gados audzētājiem jāsāk domāt, kā tikt galā ar smiltsērķšķu raibspārnmušu, kura jau piecus gadus ir sastopama arī Latvijā. Lai arī mušai patīk silts klimats, tā lēnām virzās tālāk ziemeļu virzienā un, pēc literatūras datiem, var nodarīt līdz 30% lielu kaitējumu ražai, bet realitātē ražas zudumi ir pat vēl lielāki.

▶ 16. lpp.

Zemnieku saimniecības "Puntiņi" smiltsērķšķu produkcija

Jurijs
Ovsjaņikovs,
zemnieku
saimniecības
"Puntiņi"
īpašnieks

Foto: Sandra Pētersone, laikraksts "Ziemeļlatvija"

Foto: Sandra Pētersone, laikraksts "Ziemeļlatvija"

◀ 15. lpp.

Pateicīgs smiltsērķšķim par veselību

Nav cilvēkam vērtīgākas ogas uz šīs pasaules, un, lai to pierādītu, Jurijs kā no grāmatas noskaita, ka ogu sastāvā ir četri antioksidanti, 18 no esošām 22 aminoskābēm, 14 dažādi vitamīni un provitamīni viegli uzņemamā formā, un bez tā vēl 150 dažādu aktīvu vielu un ķīmisku savienojumu. Lai pierādītu ogu unikālo vērtību, Jurijs saka, tā ir E vitamīna, beta karotīna un K-1 vitamīnu klātbūtne. Tas palīdz imūnajai un arī nervu sistēmai. Lai nebūtu tā, ka tiek noniecinātas citas ogas un augi, Jurijs teic, ka katram ir sava vieta zem saules. Zinu, bija laiks, kad Jurijs ļoti aktīvi popularizēja smiltsērķšķu ogu vērtīgo ietekmi uz cilvēka veselību, viņš bija gaidīts viesis ar interesantajām lekcijām gan bibliotēku pasākumos, gan semināros. Arī sanatorijā, kur viņš atguva veselību, Jurijs labprāt noorganizējis improvizētu semināru. Pats viņš pateicīgs smiltsērķšķim par veselības atjaunošanu, abi ar sievu strādājuši "Valmieras stikla šķiedrā", un darbs nav bijis veselībai nekaitīgs. Tagad, Jurijs saka, ka vairs nav laika doties uz pasākumiem un stāstīt, jo nu ir daudz jāstrādā, lai nodrošinātu klientus ar produkciju. Viņš sācis uzņemt apmeklētājus savā sētā un, kā pats smejas, piedāvā īso vai garo stāstu par smiltsērķšķiem un arī produktu degustāciju. Tieši pēdējos gados saņemtie pateicības vārdi no cilvēkiem, kuru veselība pēc smiltsērķšķu produktu lietošanas ir uzlabojusies, dod spēku dzīvot un strādāt tālāk, un neviens darba dzīvē saņemtais apbalvojums to neatsver, tā Jurijs.

Iegādāts jauns ražošanas aprīkojums

Zinu, ka pagājušajā gadā z/s "Puntiņi", startējot biedrības "Lauku partnerība Ziemeļgauja" izsludinātajā LEADER projektu konkursā, saņēma atbalstu ražošanas ceha un aprīkojuma iegādei. Saimniecība jau iegādājusies eļļas spiedi. Arī pirms tam tika ražota smiltsērķšķu eļļa, bet tad šis pakalpojums pirktis Rīgā, un "Puntiņu" saimnieki ar ogām devušies turp, tērējot laiku un citus resursus.

Saprotu, ka esmu ieradusies saimniecībā diezgan nepiemērotā brīdī, jo šogad ir tas retais gads, kad iztirgota visa produkcija, jaunā raža vēl gatavosies pāris mēnešus un ražošanas telpās vairāk izskatās pēc postažas, jo notiek pārbūve un tieši šobrīd rosās celtnieki. "Vecajās telpās vairs netiku galā ar produkcijas ražošanu, jo pieprasījums aug," saka Jurijs, un tāpēc vecā "kolhozu laiku" ferma tiek pārbūvēta. Būvniecības darbi ne tuvu nav pabeigti, bet Jurijs plāno tālāk. Projektā bija paredzēta saldējuma ražotne, bet nu jau ieplānota arī telpa, kurā ražos smiltsērķšķu zefīru. Zefīra receptūra vēl nav izstrādāta, tas notiks sadarbība ar Valmieras tehnikuma pārtikas tehnologiem, bet saldējums gan jau ir piedāvāts pastāvīgajiem pircējiem. Bez pārējām dabīgajām izejvielām, kuras ir saldējuma sastāvā (saldais krējums, olas dzeltenums, cukurs), saldējumam ir pievienota dabīga smiltsērķšķu sula, līdz 30 procentiem no kopējā daudzuma. Tas tāpēc, lai saldējumam neveidotos ledus kristāliņi. Saimnieks īpaši uzsver, ka eļļas netiek pievienotas, tāpēc saldējumu nevar ilgi uzglabāt, bet bērni ar šo našķi saņem sulas dienas devu sev patīkamā veidā. Jautāju, vai izejvielas saldējuma ražošanai nāk no vietējiem zemniekiem. Šeit Jurijam jāatzīst, ka tādas sadarbības pagaidām nav. Saimniecība "Puntiņi" saldējuma recepti ir saskaņojusi Pārtikas un veterinārajā dienestā, kur reģistrējusies kā mājražotāja. Līdz šim arī produkcijas (lielākoties saldēta smiltsērķšķu sula ar biezumiem, ar vai bez cukura, smiltsērķšķu eļļa un saldētas ogas) realizācija ir notikusi, pievedot klientiem produkciju, vai viņi paši ierodas pēc tās uz "Virslavām".

Ražošana citā līmenī un apjoms

Gandrīz puse smiltsērķšķu produktu pircēju ir no Rīgas, tāpēc jāplāno regulāras piegādes, bet Valmieras tirgus apmeklētāji to var iegādāties sestdienās. Kad pabeigs ražošanas ceha pārbūvi, PVD vedina z/s "Puntiņi" reģistrēties kā ražotājiem un savu produkciju piedāvāt realizācijai veikalos, bet līdz tam vēl daudz darāmā. Uzsāktās būvniecības mērķis ir, lai veiktu ražošanu jau citā līmenī un apjomos. Kā vienu no

galvenajām problēmām ražošanā Jurijs min faktu, ka tai ir sezonāls raksturs, un būs grūti piesaistīt darbiniekus, bet arī šeit jau iestrādes ir. Pagaidām esot tikusi galā pašu spēkiem, galvenais palīgs Jurijam visos darbos ir sieva Faina, ja nepieciešams, palīgā nāk arī dēls, kurš strādā Valmierā, bet, ja sāksies nopietna ražošana, tad bez darbiniekiem neiztikt.

Palielinās arī smiltsērķšķu stādījumus

Jurijs Ovsjanikovs negrasās apstāties pie tā, ko sasniedzis, un šopavasār ar lielu punktualitāti strādāja pie plāniem, kas saistīti ar smiltsērķšķu stādījumu palielināšanas un audzēšanas procesa uzlabošanas. Lauku atbalsta dienestā tika iesniegts projekta pieteikums pasākumā "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības". Tiks stādīts un atjaunots dārzs un arī iegādāta kopšanas tehnika.

Lai arī Jurijs jau pašas sarunas sākumā atklāj, ka viņam aprit 70 gadi, tas šķiet neticami, jo no viņa dzirkstī tāda enerģija, ka var saprast: kamēr vien pašam spēks un veselība, un, galvenais, būs ģimenes atbalsts, viņš nepametīs iesāktu darbu. Dzinējspēks ir arī apziņa, ka viņš nedrīkst pievilt savus daudzus klientus, kam smiltsērķšķu produkti palīdzējuši atgūt vai saglabāt labu veselību. ■

Valda EMPELE,
LLKC Valkas konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālr. 29445406

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

